

רונות הגישה הצרפתית התבטאו בעדיפות בכוח-אדם, בעצמת-אש, בשימוש נרחב בסיוע ארטילרי ואוירי וכן באמצעים לוגיסטיים רבים כתנאי ללחימה ולארגון יעיל. מגבלותיה היו ניידות מוגבלת, "זנב" לוגיסטי ארוך וחוסר גמישות בתפעול הכוחות.

בקרבות מספר בהם ניסו המורדים להילחם במתכונת של צבא-סדיר, הובסו וכוחם נשבר; בעוד באורח הגריליה נחלו הם כמה הצלחות חשובות. הדבר נבע מהעובדה שארגונם ואמצעיהם לא התאימו לצורכה של הלחימה. האורתודוכס-סית³⁸. לעומת זאת ידעו הצרפתים ללמוד ממפלולתיהם שבי-שלב הראשון של המרד ולהתאים את עצמם, תוך כדי המרד, לתנאי הלחימה שהכתיבו להם המורדים. הדבר התבטא בהר-חבת השימוש בכוחות בלתי-סדירים והגדלת הניידות — מבלי שויתרו על היתרונות שהקנה להם אורח-הלחימה ה"מקובל".

*

חלק מהדנים במרד הדרוזים מנסים לראות בו מאבק לשחרור לאומי, שנוהל על-ידי תנועה-לאומית מגובשת ובעלת הכרה לאומית מובהקת; מה גם שהמורדים עצמם (והדרוזים בכ-ללם) ניסו בשלב מסוים לעטות את המרד בהילה זו — לא היה ראוי, כשם שגישה זו מוטעית לגבי ניתוח התהליכים החברתיים והפוליטיים שגרמו למרד — כך מוטעית היא גם לגבי הבחינה הקונקרטית של המרד עצמו. לאור הנחה זו, כדאי לבחון מה היה חלקו בפועל של כל גורם במרד. האמת היא שבדיקה זו קשה במקצת, הואיל וחסרים במקורות נתונים סטטיסטיים מדויקים — לעומת השפע של סילופים ואי-דיוקים במקורות השונים, הכל בהתאם לנטיית לבם והשקפותיהם של מחבריהם.

מכל מקום, בדיקת הדברים מבליטה כמה עובדות מכריעות: המרד פרץ בהר-הדרוזים ללא כל תיאום וקשר עם מטרותיה של התנועה-הלאומית הערבית. הר-הדרוזים היוו את הבסיס והמרכז למרד כולו. בכושר עמידתו הותנה המשך קיומו של המרד³⁹. עיקר מעמסת המרד נשאה העדה הדרוזית: מרבית הפיקוד, רוב הלוחמים, מרבית ההספקה — ובשלים הראשוניים, אף מרבית החימוש — סופקו ממשאבי העדה הדרוזית בהר. אם חרג המרד מתחומי ההר, תוך גילוי יזמה טקטית וניצני תפיסה אסטרטגית רחבה-יותר, נעשה הדבר על-ידי הדרוזים⁴⁰. עובדה היא שהמרד התפשט והתמיד רק באותם אזורים אליהם הצליחו הדרוזים להגיע במסעותיהם הקרביים.

כנגד זה, לא הצליחה התנועה-הלאומית ללכד סביב דגלה את רוב תושבי סוריה לעדותיהם. היא לא הצליחה אפילו ללכד את רוב המוסלמים-הסונים. פרט לכמה כנופיות-הטרדה-וטרוור באיזור דמשק, לא הצליחה התנועה הלאומית לפעול ברציפות במשך כל המרד באף אחד מאזורי סוריה והלבנון (יש לזכור שהסיוע שניתן למורדים בקרבות דרום-מזרח הלבנון נתאפשר הודות לישוב הדרוזי בחרמון ובואדי את-תיים).

מספר המפקדים והלוחמים שהעמידה התנועה-הלאומית הערבית — יתכן ולא הגיע אף למספר הדרוזים שהשתתפו ב-

מרד — על אף העובדה שהמוסלמים-הסונים היוו את רוב תושבי סוריה וישבו בכל אזורים. השתתפות התנועה הלאומית במרד היתה ביחס הפוך למעמדה של העדה המוסלמית-סונית בארצות הלבנט, הן מבחינה גיאוגרפית והן מבחינה מספרית. אפילו בנוה-דמשק, מקום בו פעלו הכנופיות למעלה משנה, העדיפו התושבים לעמוד מהצד ככל שיכלו⁴¹.

הפוטנציאל של העדה הדרוזית, הקטנה-במספר והתופסת איזור טריטוריאלי מצומצם-יחסית, הוא שקבע את גורלו של המרד. באותו רגע בו החלו מתדלדלים משאביה של העדה הדרוזית וגברה העצמה הצרפתית — הוכרע המרד לרעת המורדים והוא נסתיים כפי שנסתיים. טעות היא לראות במרד מאבק לשחרור לאומי במובן המקובל של המונח. יש לקבל את הגישה הצרפתית למרד (הקרובה יותר למציאות) שכינתה תור-פעה זו: "המרד הדרוזי ומהומות סוריה". יש לראות את המרד כמרד עדתי ולא כמלחמת שחרור.

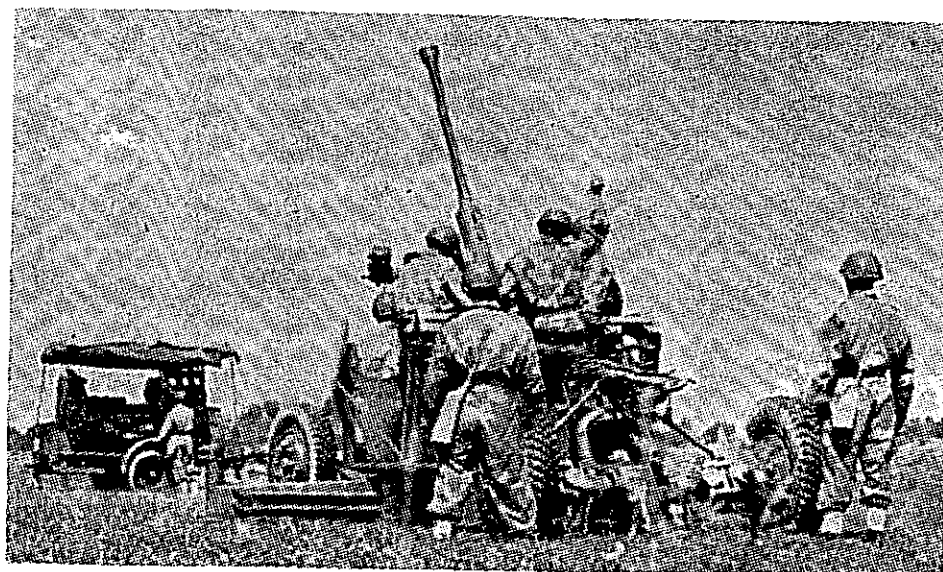
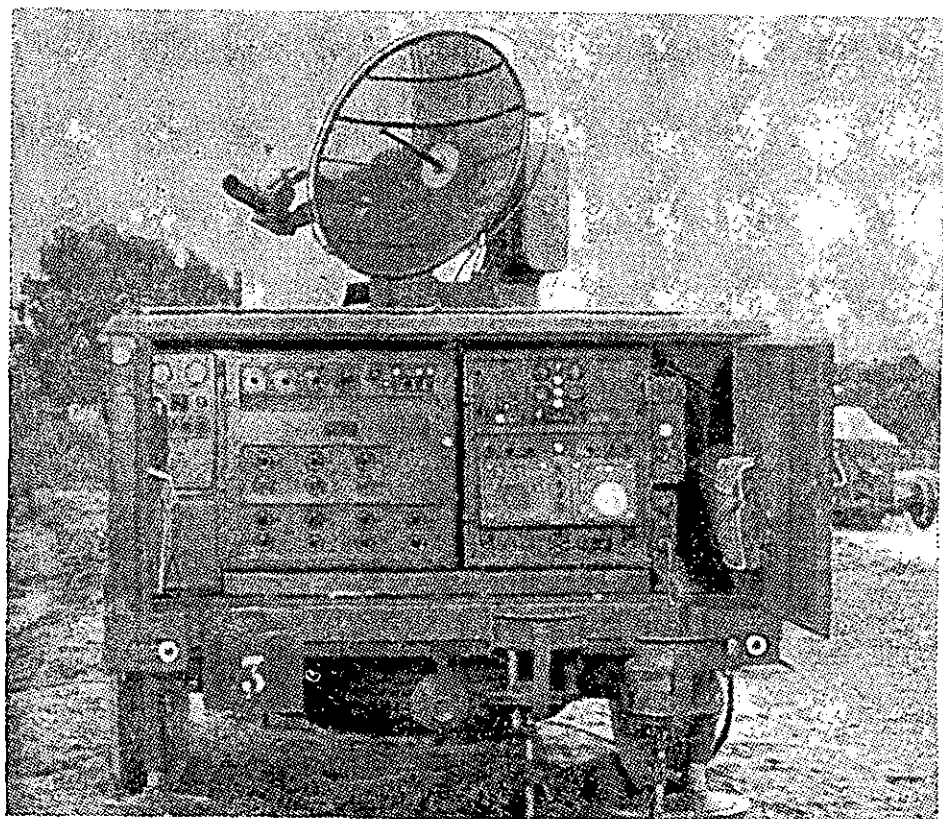
אולם על-אף הבדלי המהות והשוני במטרות בין הדרוזים לבין הלאומנים, ועל-אף העובדה שהעדה הדרוזית היא שנשאה בעיקר משא המרד, יש להתייחס אל המרד כאל שלמות אחת. זאת — משום התיאום שהיה בין הגורמים (אם גם תיאום בלתי-מוצלח), ונסיגותיהם לפעול כגוף אחד, לפחות מבחינה צבאית. אין ספק שהיו ניצנים של תפיסה אופרטיבית אחידה, ונסיגות לגיבוש אסטרטגיה משותפת, בין על-ידי האחדות הפיקוד ובין על-ידי פעילות משולבת ומתואמת בזירות השונות עקב התנאים שהשתנו. לתופעה זו סימנים רבים, שביניהם היו גם: מינויו של סולטאן אל-אטרש כמפקד-כללי של המרד בסוריה, נסיגות לליבוני אש המרד באזורים אחרים נוסף להר-הדרוזים, על מנת להקל את הלחץ עליו; ובשלב מסוים — אפילו מחשבה ותכנון לחיסול השלטון הצרפתי בסוריה, על-ידי המרדת תושבי הלבנון וכיבוש בירות (את הסיבות לכך שכונה זו לא נתגשמה יש ליחס יותר לגורמים חברתיים ופוליטיים מאשר לגורמים צבאיים).

*

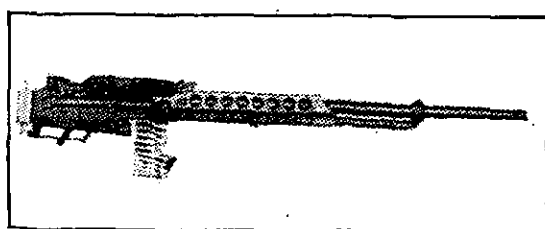
מרד הדרוזים-היה מרד "לאומי", כביכול, של עדה מלוכדת, אך חסרת מטרות לאומיות ממשיות, בשיתוף עם תנועת-בוסר לאומית שהציבה לה מטרות ושאיפות, אך חסרה את היסודות האלמנטריים-הדרושים לניהול מאבק מסוג זה.

³⁸ כדוגמה, נזכיר את כיבושי סוידא: בכיבוש הראשון — נסוגו הדרוזים ללא קרב, ניתקו את המגע ושמרו על כוחם, חיבלו בהסתפקת המים לעיר והטרידו את הצרפתים עד שנאלצו לעזבה; בכיבוש השני — החליטו הדרוזים להחבצר בעיר ולהגן עליה ויהי מה, במקרה זה, הוכרעו הדרוזים בקלות כתוצאה מעדיפות הצרפתים.
³⁹ דבר שהשכילו להבינו יפה הצרפתים וריכזו את עיקר מאמציהם לשבירת כוחם של המורדים בהר-הדרוזים.
⁴⁰ כגון הנסיגות לפשיטה (בניגוד למהומות והטרדות) ע"י דמשק והקרבות בדרום-מזרח לבנון.
⁴¹ אין להכחיש אמנם שמאמץ מסוים נעשה ע"י שליחי התנועה-הלאומית לגייס תמיכה פוליטית בחו"ל, לארגן הספקת נשק מעבה"י ולאסוף כספים למימון המרד (אשר לכספים — מסתבר מהרבה מקורות, שחלק מהם שימש לאו דוקא למטרות לשמן נאסף).

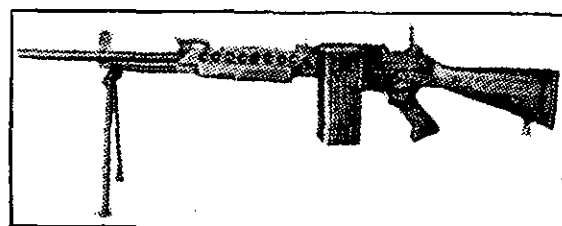
מערכת, תותח-מכ"מ נ"מ חדישה

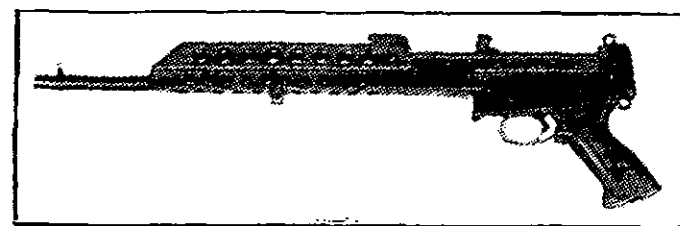
האמנם, עם הופעת המטוס הסילוני העל-קולי, הסתלקה הארטילריה נ"מ ה"קנית", המסורתית, משדות-הקרב — ומהתקן של הצבאות? והאמנם ירשו את מקומה כליל טילים נ"מ? כנראה — לאו דוקא. מכל מקום, צבאות יבשת-אירופה העיקריים, מן הסוביטי ועד לצרפתי, מקיימים מערכת-הגנה נ"מ "מסורתית" מפותחת-למדי. ברוב צבאות מערב-אירופה דומה היא לזו של צבא-איטליה — המודגמת כאן ע"י הכלי נ"מ העיקרי שלו: התותח נ"מ, בן 40 המ"מ ומכ"מ גילוי והכונה ("מרכז בקרה"). אורך קנהו של התותח — 2.80 מ'; משקלו הכולל של הכלי — 4800 ק"ג; טוח-מכסימום שלו נגד מטווח-אוויר — 2000 מ'; קצב אש — 240 פגז בדקה; הזמן הנדרש לכינונו ליריה — 30 שניה. כל "מרכז-בקרה" מאפשר הפעלתם של שני כלי-יריה, שבשבילם הוא מבצע אוטומטית את חיפוש המטרה-האווירית, את העיקוב, את חישוב הנתונים ואת הכיוון. לגבי ארטילריה נ"מ "קנית", נתונים אלה הנם משובחים; אך כמובן ששימושם העיקרי של כלים אלה, על ציודם האלקטרוני המשוכלל, איננו נגד מפציצים-גרעיניים על-קוליים של האויב, כי אם נגד "מטוסי-הסער" שלו להתקפות-קרוע, אשר לפי עצם תפקידם חייבים להיות אטיים יותר, ואף להנמיך-טוס לביצוע התקפותיהם. באלה יכולה ארטילריה נ"מ "קנית" לפגוע.

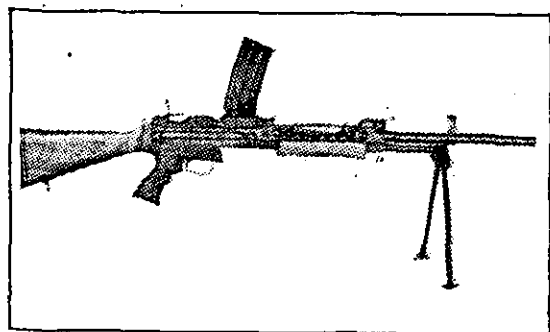
מקלע קבוע

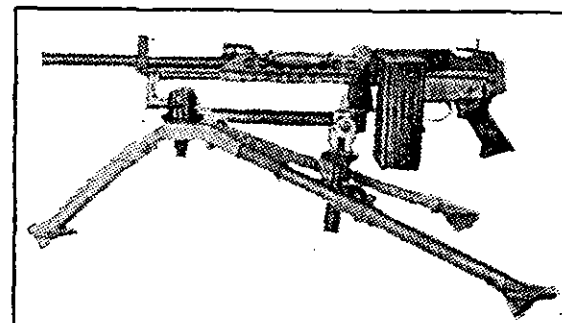
מקלע קל - מ 19=סרט

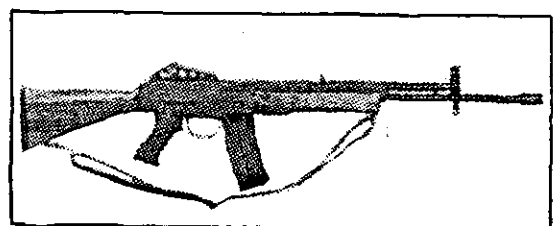
מערכת-יסוד

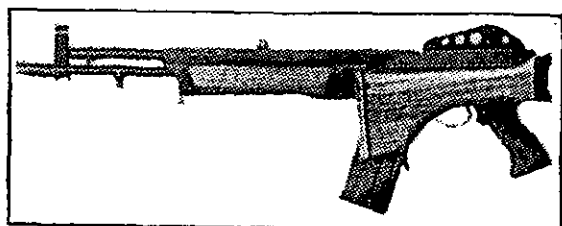
מקלע קל - מ 19=מסניח

מקלע כינוני

רובה-סער

קרבין

"שישה באחד"

בארה"ב פותחה לאחרונה מערכת-נשק המתוארת כחידוש מהפכני בשטח הנשק-הקל. הכלי הנקרא "סטונר" 63 (Stoner 63) מכיל 16 תתי-מערכות הניתנות, בחלקן, להחלפה זו בזו; ועל-ידי כך מתאפשרת הרכבה של 6 כלי-נשק לתכליות שר-נות. קוטרו — 5.64 מ"מ (בדומה לקוטר של ה-AR-15). לרובה ולקרבין, היתרונות הנוספים של יריה אוטומטית וחצי-אוטומטית.